

Administracinė byla Nr. TA-990-815/2021
Teisminio proceso Nr. 3-61-3-02879-2018-0
Procesinio sprendimo kategorijos: 20.5.1; 37.5
(S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. lapkričio 24 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Rasos Ragulskytės-Markovienės, Ernesto Spruogio (pranešėjas) ir Skirgailės Žalimienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo A. N. ir atsakovo Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos apeliacinius skundus dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. balandžio 3 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo A. N. skundą atsakovams Vilniaus pataisos namams, Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujama Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, dėl rašto, nutarimų panaikinimo ir neturtinės žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjas padavė skundą, kuriuo prašė: 1) panaikinti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Kalėjimų departamentas) 2018 m. rugpjūčio 6 d. sprendimą Nr. 2S-2476 „Dėl skundų išnagrinėjimo“ (toliau – ir Sprendimas); 2) panaikinti Vilniaus pataisos namų (toliau – ir Vilniaus PN) direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimą Nr. 28-370 „Dėl nuteistojo nubaudimo“ (toliau – ir 2018 m. birželio 26 d. nutarimas); 3) panaikinti Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. liepos 2 d. nutarimą Nr. 61-21 „Dėl televizorių, kompiuterių, vaizdo leistuvų ir garso grotuvų, radijo imtuvų, kompiuterinių žaidimų aparatų, muzikos instrumentų ir kitų daiktų paėmimo iš nuteistojo“ (toliau – ir 2018 m. liepos 2 d. nutarimas); 4) priteisti iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kalėjimų departamento, 2 000 Eur neturtinei žalai atlyginti. Pareiškėjas taip pat pareiškė prašymą atlyginti bylinėjimosi išlaidas. Pareiškėjas skunde nurodė, kad:

1.1. 2018 m. birželio 19 d. po rytinio patikrinimo buvo paimtas pareiškėjui priklausantis nešiojamas kompiuteris. Vilniaus PN Apsaugos ir priežiūros skyriaus specialistas, patikrinęs kompiuterį, 2018 m. birželio 20 d. surašė tarnybinį pranešimą, kuriuo konstatavo, kad pareiškėjui priklausančiame kompiuteryje yra instaliuota nuteistiesiems draudžiama naudoti programa „Hard Disk Low Level Format“, todėl pareiškėjas pažeidė Lietuvos Respublikos baudmių vykdymo kodekso (toliau – ir BVK) 110 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir Kalėjimų departamento

direktoriaus 2016 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. V-125 patvirtinto Elektros prietaisų įsigijimo, perdavimo ir naudojimosi laisvės atėmimo vietų įstaigose tvarkos aprašo (neteko galios 2020 m. lapkričio 7 d.) (toliau – ir Aprašas) 8 punkto reikalavimus, t. y. padarė baudmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimą. Už konstatuotą padarytą teisės pažeidimą 2018 m. birželio 26 d. nutarimu pareiškėjui buvo paskirta nuobauda – draudimas vieną mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje. Už tą patį konstatuotą padarytą baudmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimą, už kurį 2018 m. birželio 26 d. nutarimu pareiškėjui buvo skirta drausminė nuobauda, 2018 m. liepos 2 d. nutarimu pritaikyta papildoma poveikio priemonė – iš pareiškėjo dviem mėnesiams paimtas kompiuteris.

1.2. Instaliuota programinė įranga, įvardinta kaip nuteistiesiems draudžiama naudoti, nebuvo paslėpta ir kitaip užkoduota, o buvo panaudota vieną kartą remontiniais tikslais atstatant skaitmeninės atmintinės gamyklinius parametrus. Pareigūnai, neatlikę programinės įrangos ir jos atliekamų funkcijų tyrimo ir neturėdami kompetentingų specialistų išvadų, viršijo savo kompetencijas, todėl savaip ir plečiamai interpretavo poįstatyminio teisės akto nuostatas, konstatuodami, kad kompiuteryje instaliuota programa „Hard Disk Low Level Format“ atitinka Aprašo 8 punkte numatytus draudimus. Programinė įranga (programa) „Hard Disk Low Level Format“ turi vienintelę funkciją – skaitmeninės laikmenos formatavimą, kuri naudojama laikmenos atstatymui į gamyklinius parametrus, kai dėl skaitmeninėje laikmenoje atsiradusių klaidų yra prarandama galimybė nuskaityti skaitmeninėje laikmenoje įrašytą informaciją. Programinė įranga (programa) „Hard Disk Low Level Format“ neturi kompiuterio darbo istorijos naikinimo funkcijos.

1.3. Atsižvelgus į tai, kad teisės aktai nenumato nuteistiesiems draudimo naudoti programą „Hard Disk Low Level Format“, o taip pat Aprašo 8 punktu nėra uždraustas programinės įrangos, atliekančios formatavimo funkciją, naudojimas, todėl Vilniaus PN pareigūno, atliekančio direktoriaus funkcijas, 2018 m. birželio 26 d. nutarimas skirti nuobaudą už kompiuteryje instaliuotą nuteistiesiems naudoti draudžiamą programą „Hard Disk Low Level Format“, konstatuojant BVK 110 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir Aprašo 8 punkto bei baudmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimą, yra nepagrįstas objektyviais duomenimis. Nesant teisinio pagrindo priimtas 2018 m. birželio 26 d. nutarimas skirti nuobaudą, kuris sukėlė ilgalaikes teises pasekmes, yra neteisėtas ir turi būti panaikintas.

1.4. Pareiškėjas 2018 m. liepos 2 d. nutarimu buvo nubaustas antrąjį kartą už tą patį baudmės atlikimo tvarkos režimo pažeidimą, t. y., kaip minėta, iš pareiškėjo buvo paimtas kompiuteris 2 mėnesiams. Todėl buvo pažeistas principas, kad asmuo už tą patį padarytą pažeidimą negali būti baudžiamas antrąjį kartą. Vilniaus PN administracija, norėdama pareiškėjo atžvilgiu taikyti papildomą poveikio priemonę, turėjo šį klausimą išspręsti 2018 m. birželio 26 d. nutarimu. Todėl 2018 m. liepos 2 d. nutarimas, sukėlęs ilgalaikes teises pasekmes, pripažintinas neteisėtu ir naikintinas.

1.5. Dėl neteisėtų pareigūnų sprendimų pareiškėjas patyrė ilgalaikes teises pasekmes (metus laiko pareiškėjui negalėjo būti taikomos lengvatos ir skatinimai), neigiamus dvasinius išgyvenimus, pažeminimą ir vidines kančias. Kaip nepriekaištingai atliekantis laisvės atėmimo baudmę nuteistasis pareiškėjas prarado gerą reputaciją, atsirado nepasitikėjimas Vilniaus PN pareigūnais ir jų priimamais sprendimais. Apribojus galimybę mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje, pareiškėjas neteko galimybės įsigyti papildomus maisto produktus, reikalingus kokybiškai cukraus kiekio kraujyje kontrolei, dėl ko pablogėjo savijauta. (*duomenys neskelbtini*) Dėl paimto kompiuterio pareiškėjas negalėjo pasinaudoti kompiuteryje turima sukaupia teisine informacija ir turimais teisės aktais, tinkamai surašyti ir pateikti bylinėjimosi dokumentus atitinkamoms institucijoms ir teismams. Viso to pareiškėjas nebūtų patyręs, jei pataisos įstaigos administracija būtų tinkamai ir teisėtai atlikusi įstatymo deleguotas funkcijas. Taigi dėl Vilniaus PN be teisinio pagrindo inkriminuoto teisės pažeidimo ir tuo pagrindu priimtų neteisėtų nutarimų, kuriuos Kalėjų departamentas pripažino teisėtais ir pagrįstais, pareiškėjas patyrė neturtinę žalą.

2. Atsakovas Vilniaus PN atsiliepimu prašė pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

3. Atsakovas nurodė, kad pareiškėjui buvo gerai žinomos jo kompiuteryje suinstaliuotos programos funkcijos. Žinodamas, kad programos funkcijos aiškiai prieštarauja teisės aktų reikalavimams, pareiškėjas turėjo suprasti, kad jo suinstaliuotą programą yra draudžiama naudoti nuteistiesiems. Kadangi pareiškėjas pažeidė Aprašo reikalavimus, dėl to atsirado pagrindas, vadovaujantis BVK 96 straipsnio 3 dalies 1 punktu, paimti iš pareiškėjo jo asmeninį kompiuterį iki 6 mėnesių. Asmeninio naudojimo kompiuterio paėmimas nėra traktuotinas kaip nuobauda, o tai yra įstatymo leidėjo nustatyta papildoma baudmės atlikimo režimo reikalavimų užtikrinimo priemonė. Vilniaus PN pareiškėjui nuobaudą skyrė teisėtai ir pagrįstai. 2018 m. birželio 26 d. nutarimas dėl nuobaudos skyrimo priimtas, atsižvelgus į pažeidimo padarymo aplinkybes, laikantis teisės aktų reikalavimų. Paskirta nuobauda yra adekvati padaryto nusižengimo sunkumui. Vilniaus PN jokiais veiksmais pareiškėjo teisių nepažeidė, priimti nutarimai yra teisėti ir pagrįsti. Pareiškėjas skunde visiškai nepagrindė ir neindividualizavo subjektyvių neigiamų pasekmių, taip pat ir priežastinio ryšio tarp jam tariamų padarytų pažeidimų ir padarytos neturtinės žalos. Vilniaus PN pareiškėjo teisių nepažeidė ir neturtinės žalos nepadarė, dėl to nėra pagrindo jam priteisti neturtinės žalos atlyginimą.

4. Atsakovas ir atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Kalėjų departamentas atsiliepimu prašė pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Kalėjų departamentas atsiliepime nurodė, kad:

4.1. Kalėjų departamente buvo gauti ir išnagrinėti pareiškėjo 2018 m. birželio 26 d. ir 2018 m. liepos 11 d. skundai. Kalėjų departamentas, Sprendimu išnagrinėjęs su skundu susijusią dokumentinę medžiagą, nustatė, kad 2018 m. birželio 20 d., apie 15 val., buvo tikrintas pareiškėjui priklausantis nešiojamas kompiuteris. Patikrinimo metu kompiuteryje buvo rasta nuteistiesiems draudžiama naudoti programa „Hard Disk Low Level Format“ (programa įdiegta 2018 m. gegužės 21 d.). Pareiškėjas savo pasiaiškinimu kaltę neigė. Internetiniuose puslapiuose www.softinix.com ir www.hddguru.com nurodyta, kad minėta programa yra žemo lygio formatavimo įrankis, kuris buvo sukurtas siekiant nuodugnai ir greitai išvalyti duomenis. Šis žemo lygio formatavimo įrankis ne tik ištrina informaciją, bet ir fiziškai iš naujo nustato diską, paliekant tuščią plokštę. Kalėjų departamentas darė išvadą, kad naudojant šį įrankį nebūtų galima atsekti kompiuterio darbo istorijos ir nustatyti, ar pareiškėjas buvo prisijungęs prie interneto, kas yra draudžiama nuteistiesiems.

4.2. Kalėjų departamentas, įvertinęs visas su padarytu pažeidimu susijusias aplinkybes bei vadovaudamasis BVK 142 ir 143 straipsniais, darė išvadą, kad Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimu pagrįstai skirta nuobauda – draudimas 1 mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje (išskyrus higienos reikmenis ir kanceliarines prekes). Nuobauda pareiškėjui skirta neviršijant įgaliojimų, atitinka padaryto pažeidimo sunkumą ir pobūdį, skirta pažeidimą padariusiam asmeniui. Skiriant nuobaudą Vilniaus PN pareigūnai laikėsi nustatyto teisinio reglamentavimo.

4.3. BVK 96 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatyta, kad elektros prietaisai ir kiti daiktai motyvuotu pataisos įstaigos direktoriaus nutarimu paimami iš nuteistųjų, pažeidusių šio straipsnio 2 dalyje nustatytą naudojimosi elektros prietaisais tvarką – iki 6 mėnesių. Pareiškėjo kompiuteris buvo paimtas 2 mėnesiams, tokiu atveju buvo įgyvendintas pareiškėjo teisių apribojimo individualizavimo principas.

4.4. Kalėjų departamentas, kaip centrinė viešojo administravimo institucija, į pareiškėjo skundus atsakė laiku ir išsamiai, remdamasis pateikta dokumentine medžiaga, Sprendimą pagrindė teisės normomis, nurodė apskundimo tvarką, paaiškino tiek teisinį, tiek faktinį Sprendimo pagrindus. Sprendimas atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (įstatymo redakcija, galiojusi iki 2020 m. spalio 31 d.) 8 straipsnyje įtvirtintus reikalavimus, yra motyvuotas, teisėtas ir pagrįstas. Atsižvelgus į tai, kad Kalėjų departamento Sprendimas yra teisėtas ir pagrįstas, negali būti tenkintinas pareiškėjo skundas.

4.5. Nors šio ginčo atveju pareiškėjas ginčija ir Kalėjų departamento Sprendimą bei prašo iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kalėjų departamento, priteisti 2 000 Eur neturtinei žalai atlyginti, tačiau Kalėjų departamentas šioje byloje nelaikytinas atsakovo Lietuvos

valstybės atstovu. Ginčas iš esmės kilęs tarp pareiškėjo ir Vilniaus PN. Kalėjų departamentas šį ginčą nagrinėjo ikiteismine ginčų nagrinėjimo tvarka, todėl laikytina, kad tiesiogines teises pasekmes pareiškėjui sukėlė ne Kalėjų departamento Sprendimas, o Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimas. Kalėjų departamentas šioje byloje turėtų būti laikytinas trečiuoju suinteresuotu asmeniu.

II.

5. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. balandžio 3 d. sprendimu pareiškėjo skundą tenkino iš dalies: 1) panaikino Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimą; 2) panaikino Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. liepos 2 d. nutarimą; 3) panaikino Kalėjų departamento Sprendimą; 4) priteisė pareiškėjui iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kalėjų departamento, 500 Eur neturtinei žalai atlyginti; 5) priteisė pareiškėjui iš Vilniaus PN 1 491,55 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

6. Teismas nurodė, kad nagrinėjamoje byloje ginčas pirmiausia kilo dėl drausminės nuobaudos už baudmės atlikimo reikalavimų nesilaikymą skyrimo nuteistajam teisėtumo ir pagrįstumo.

7. Teismas pažymėjo, kad Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarime nėra detalizuota, kokį Aprašo 8 punkte nurodytą reikalavimą pažeidė pareiškėjas. Remiantis tik 2018 m. birželio 20 d. tarnybinio pranešimo duomenimis galima daryti išvadą, kad pareiškėjui drausminė nuobauda paskirta už tai, kad jam priklausančiame kompiuteryje buvo instaliuota nuteistiesiems naudoti draudžiama programa „Hard Disk Low Level Format“, t. y. programa, skirta naikinti kompiuterio darbo istoriją.

8. Teismas, remdamasis Lietuvos teismo ekspertizės centro eksperto parengto 2020 m. sausio 13 d. ekspertizės akto Nr. 11-156 (19) (toliau – ir Ekspertizės aktas) išvadomis, darė išvadą, kad programa „Hard Disk Low Level Format“ nėra skirta ištrintai ar kitaip paslėptai skaitmeninei informacijai atkurti, ar kompiuterio darbo istorijai naikinti, kaip tai yra apibrėžta Aprašo 8 punkte. Programos „Hard Disk Low Level Format“ paskirtis yra laikmenos sektorių atlaisvinimas, laikmenos atstatymas į gamyklinius parametrus, informacijos apie laikmeną rinkimas. Nagrinėjamos bylos kontekste pažymėtina ir tai, jog ir „MS Windows“ įrankis „Format“ neatkuriama sunaikina visus duomenis laikmenoje. Teismas abejoti Ekspertizės akto išvadomis neturėjo jokio teisinio pagrindo. Atsakovai į bylą nepateikė jokių įrodymų, paneigiančių Ekspertizės akto išvadas. Pabrėžtina ir tai, kad ekspertiniam tyrimui pateikto nešiojamo kompiuterio standžiajame diske „Western Digital“ nebuvo įrašytos programos su pavadinimu „Hard Disk Low Level Format“, o tyrimas atliktas su programos „Hard Disk Low Level Format“ nemokama versija „4.40“.

9. Teismas pažymėjo, kad Vilniaus PN ir Kalėjų departamentas išvadą, jog programa „Hard Disk Low Level Format“ yra draudžiama naudoti nuteistiesiems, nes ja naudojantis nebūtų galima atsekti kompiuterio darbo istorijos ir nustatyti, ar kompiuteriu buvo prisijungta prie interneto, padarė remdamiesi internete pateiktu šios programos aprašymu. Kalėjų departamento Sprendime pateiktas ginčo programos aprašymas iš esmės atitinka Ekspertizės akte nurodytą programos „Hard Disk Low Level Format“ aprašymą, tačiau atsakovai remdamiesi šios programos aprašymu padarė klaidingą išvadą, kad programa „Hard Disk Low Level Format“ skirta darbo kompiuterio istorijai naikinti. Byloje nėra įrodymų, patvirtinančių, kad pareiškėjas nesilaikė jam nustatytų elgesio taisyklių, t. y. pažeidė Aprašo 8 punkto reikalavimus.

10. Teismas, atsižvelgęs į išdėstytas aplinkybes, darė išvadą, kad Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimas, kuriuo pareiškėjui paskirta nuobauda, t. y. draudimas 1 mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje, yra nepagrįstas, todėl turi būti panaikintas. Konstatavus, kad pareiškėjas nepažeidė Aprašo 8 punkto reikalavimų, Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. liepos 2 d. nutarimas, kuriuo iš pareiškėjo nutarta paimti nešiojamą kompiuterį 2 mėnesiams, taip pat negali būti laikomas teisėtu ir pagrįstu. Taigi, darytina išvada, kad Kalėjų departamentas, nagrinėdamas

pareiškėjo skundus dėl Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimo ir 2018 m. liepos 2 d. nutarimo, netinkamai įvertino pareiškėjui inkriminuoto pažeidimo aplinkybes, vertindamas programos „Hard Disk Low Level Format“ aprašymą, padarė nepagrįstas išvadas ir dėl to 2018 m. rugpjūčio 6 d. priėmė nepagrįstą Sprendimą, kuris taip pat turi būti panaikintas.

11. Teismas nurodė, kad, kaip matyti iš pareiškėjo skundo turinio, pareiškėjas neturtinės žalos atlyginimą kildina iš Kalėjimo departamento darbuotojų veiksmų, netinkamai nagrinėjant jo skundus dėl jam paskirtos nuobaudos ir pritaikytos poveikio priemonės – nešiojamo kompiuterio paėmimo. Taigi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 straipsniu, pareiškėjas įgijo teisę į neturtinės žalos atlyginimą. Remiantis bylos duomenimis neginčytinai nustatyta, kad pareiškėjo teisė apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje ir teisė naudotis nešiojamu kompiuteriu buvo apribotos nepagrįstai. Draudimas apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje truko mėnesį, o apribojimas naudoti nešiojamu kompiuteriu – 2 mėnesius.

12. Teismas pažymėjo, kad iš esmės pareiškėjo teisių suvaržymą lėmė neteisėti Vilniaus PN administracijos pareigūnų veiksmai, tačiau pareiškėjas reikalavimo Lietuvos valstybei dėl Vilniaus PN administracijos pareigūnų veiksmų nereiškia. Kalėjimų departamentas, nagrinėdamas pareiškėjo skundus, nuteistojo teisių suvaržymų neatstatė, o priimdamas pareiškėjui nepalankų sprendimą, jam sukėlė papildomas neigiamas emocijas, stresą. Remiantis bylos duomenimis, pareiškėjas iki ginčijamų sprendimų priėmimo Vilniaus PN administracijos buvo charakterizuojamas teigiamai, ne kartą skatintas. Pareiškėjas, atlikdamas laisvės atėmimo bausmę, jokių tyčinių veiksmų, nukreiptų pažeisti nustatytas elgesio taisykles ar įstatymų reikalavimus, nedarė. Teismas, atsižvelgęs į šias aplinkybes, darė išvadą, kad adekvati ir teisinga pareiškėjui dėl neteisėtų Kalėjimų departamento veiksmų patirtoms neigiamoms pasekmėms kompensuoti suma yra 500 Eur, kuri priteistina iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kalėjimų departamento, neturtinei žalai atlyginti.

13. Teismas taip pat nurodė, kad pareiškėjas prašo iš atsakovo Vilniaus PN priteisti 1 461,55 Eur bylinėjimosi išlaidų. Bylos duomenys patvirtina, kad pareiškėjas už teismo paskirtą ekspertizę sumokėjo 1 447 Eur, taip pat patyrė 14,55 Eur išlaidų, sumokėdamas komisinį mokestį už pinigų perlaidą. Teismas byloje Ekspertizės akto išvadomis grindė byloje priimtą sprendimą dėl ginčijamų Vilniaus PN nutarimų neteisėtumo, todėl laikytina, kad pareiškėjo patirtos išlaidos buvo būtinos, o atsižvelgiant į tai, kad teismas šiuos pareiškėjo reikalavimus tenkino visiškai (ginčijamus sprendimus panaikino), dėl ekspertizės skyrimo pareiškėjo patirtos išlaidos visa apimtimi jam priteistinos iš Vilniaus PN (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 40 str. 1 d.). Remiantis bylos duomenimis taip pat nustatyta, kad pareiškėjas už skundo padavimą teismui sumokėjo 30 Eur žyminio mokesčio. Kaip matyti, teismas netenkino dalies skundo reikalavimo dėl neturtinės žalos atlyginimo. Skundai dėl žalos atlyginimo yra neapmokestinami žyminiu mokesčiu (ABTĮ 36 str.), tačiau atsižvelgiant į tai, kad teismas visiškai tenkino pareiškėjo skundo reikalavimus dėl Vilniaus PN nutarimų ir Kalėjimų departamento Sprendimo, dėl kurių ir buvo sumokėtas žyminis mokestis, pareiškėjui iš Vilniaus PN priteistina visa jo sumokėto žyminio mokesčio suma – 30 Eur. Taigi, iš viso pareiškėjui iš atsakovo Vilniaus PN priteistina 1 491,55 Eur bylinėjimosi išlaidoms atlyginti.

III.

14. Pareiškėjas padavė apeliacinį skundą, kuriuo prašo pakeisti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl priteistos neturtinės žalos atlyginimo ir iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kalėjimų departamento, iš viso priteisti 2 000 Eur neturtinei žalai atlyginti. Pareiškėjas apeliaciniame skunde nurodo, kad:

14.1. Jam nepadarius bausmės atlikimo režimo pažeidimo, dėl Vilniaus PN laikinai atliekančio direktoriaus funkcijas 2018 m. birželio 26 d. nutarimo iškilo ilgalaikės teisinės pasekmės, dėl ko jis patyrė ilgalaikę neturtinę žalą, kurią vertina 1 000 Eur. Tai yra logiška, protinga, sąžininga

ir adekvati pinigine satisfakcija del Vilniaus PN laikinai atliekančio direktoriaus funkcijas pareigūno ir del Kalėjimų departamento administracijos pareigūno neteisėtų sprendimų. Taip pat nepadarius bausmės atlikimo režimo pažeidimo pareiškėjui del Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. liepos 2 d. nutarimo, kuriuo pareiškėjas buvo baudžiamas antrąjį kartą už tą patį teisės pažeidimą, ir jam buvo 2 mėnesius atimta teisė naudotis kompiuteriu, taip pat kilo ilgalaikės neigiamos pasekmės, todėl jis patyrė neturtinę žalą, kurią vertina 1 000 Eur suma. Tai taip pat yra logiška, protinga, sąžininga ir adekvati pinigine satisfakcija del Vilniaus PN direktoriaus ir del Kalėjimų departamento administracijos pareigūno neteisėtų sprendimų.

14.2. Teismas neįsigilino į bylos aplinkybes, jas neteisingai įvertino. Teismas priteisė neadekvačiai mažą neturtinės žalos atlyginimo sumą. Būtent del Vilniaus PN administracijos pareigūnų ir Kalėjimų departamento pareigūnų neteisėtų sprendimų pareiškėjas patyrė neigiamas pasekmes, trukusias metus laiko, kurio metu jam buvo taikomi apribojimai – atsisakymas perkelti tolesniam bausmės atlikimui į Vilniaus PN pusiaukelės namus, del ko pareiškėjas patyrė dvasinius išgyvenimus ir sukrėtimą, nepatogumus, pažeminimą, bendravimo galimybių sumažėjimą, sveikatos pablogėjimą, kurie yra vertintini kaip patirta neturtinė žala. Atsižvelgus į tai, kad būtent Vilniaus PN administracijos neteisėti sprendimai sukėlė ilgalaikes neigiamas teises pasekmes, del kurių pareiškėjui buvo taikomi kiti apribojimai, t. y. lengvesnių laisvės atėmimo bausmės atlikimo sąlygų nesuteikimas, pareiškėjas nebuvo skatinamas ir buvo sugadinta nepriekaištingai atliekančio bausmę nuteistojo reputacija, turi būti konstatuotina, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas neatitinka teisingumo ir sąžiningumo principų, taip pat neatitinka Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo suformuotos praktikos priteisiant patirtos neturtinės žalos del valstybės tarnautojų neteisėtų veiksmų atlyginimą. Del to pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis del neturtinės žalos atlyginimo keistina.

15. Atsakovas ir atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Kalėjimų departamentas padavė apeliacinį skundą, kuriuo prašo panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priimti naują sprendimą arba panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą visą ar iš dalies ir perduoti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Kalėjimų departamentas apeliaciniame skunde nurodo, kad:

15.1. Teismas visiškai neatsižvelgė į aplinkybę, kad nuteistiesiems yra draudžiama naudotis internetu, nevertino aplinkybės, kaip kompiuteryje atsirado programa „Hard Disk Low Level Format“, kurios nemokama versija, kaip teigiama Ekspertizės akte, yra parsiusa iš interneto svetainės (tai patvirtino ir pareiškėjas savo pasiaiškinyje). Atsižvelgiant į pareiškėjo kompiuterinį raštingumą (parsiusios programos naudojimą ir programinės įrangos terminų vartojimą, funkcijas), pareiškėjui buvo puikiai žinomos jo kompiuteryje suinstaliuotų programų funkcijos. Žinodamas, kad nuteistieji negali naudotis internetu savo elektros įrenginiuose, pareiškėjas vis tiek parsisiuntė minėtą programą, o tai aiškiai prieštarauja teisės aktų reikalavimams. Pareiškėjas turėjo suprasti, kad jo instaliuotą programą „Hard Disk Low Level Format“ yra draudžiama naudoti nuteistiesiems. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas savo skunde teigia, jog minėta programa nebuvo paslėpta ar kitaip užkoduota, o buvo panaudota vieną kartą remontiniais tikslais atstatant skaitmeninės atminties gamyklinius parametrus. Darytina išvada, kad pareiškėjas parsisiuntė ir naudojo programa pats – byloje nepateikė jokių rašytinių įrodymų, jog šios programos įdiegimas buvo atliktas licenzijuotos įstaigos, o tai įrodo pareiškėjo neteisėtus veiksmus, net ir nesigilinant į parsiusios programos paskirtį ar naudojimo dažnumą. Pažymėtina, kad pats interneto naudojimas sudaro pažeidimo faktą, tokios programos paskirties aplinkybė pažeidimo konstatavimui esminės įtakos nebeturi.

15.2. Pareiškėjas, naudodamasis kompiuteriu, turėjo vadovautis Aprašo 8 punkte nustatytais reikalavimais, kompiuterio programinę įrangą diegti tik licenzijuotose vietose ir turėti tai patvirtinančius įrodymus. Šiuo atveju būtent minėtų nuostatų pažeidimas ir suponavo Vilniaus PN direktoriui pareigą (teisę) skirti nuobaudą. Vilniaus PN direktorius vadovavosi jam suteikta diskrecijos teise ir pagal BVK 142, 143 straipsnius pareiškėjui skyrė nuobaudą – draudimą

mėnesį apsipirkti. BVK nenumato jokių išlygų dėl nuteistųjų asmeninių kompiuterių paėmimo pažeidus naudojimosi elektros prietaisais tvarką, nuteistųjų asmeniniai kompiuteriai paimami be išlygų, kiekvienu konkrečiu atveju paėmimo terminą nustato pataisos įstaigos vadovas, šiuo atveju Vilniaus PN direktorius 2018 m. liepos 2 d. nutarimu nustatė ne maksimalų, bet 2 mėnesių terminą. Asmeninio nuteistojo kompiuterio paėmimas nėra traktuotinas kaip nuobauda. Kompiuterių paėmimas yra įstatymo leidėjo nustatyta papildoma bausmės atlikimo režimo reikalavimų užtikrinimo priemonė.

15.3. Teismas neteisingai ir nesistemiškai vertino Ekspertizės aktą. Ekspertizės akte yra aiškiai nustatyta, kad ši programa nors ir nėra skirta kompiuterio darbo istorijos ar laikmenoje esančių failų naikinimui, tačiau gali ištrinti laikmenos partijų lentelę, failinių sistemų duomenis, atliekant greitą duomenų trynimą, kurio metu ištrinama visa informacija apie vartotojo sukurtus duomenis (failus) – duomenys paprastam vartotojui tampa nematomi. Teismas nesigilino į Ekspertizės akto turinį, į specifinį nuteistojo statusą, į kitas reikšmingas aplinkybes, kurios turėjo įtakos priimtam teismo sprendimui. Teismas nesilaikė įstatymų nuostatų ir teismų praktikos tiriant ir vertinant įrodymus, nesivadovavo logikos ir sąžiningumo kriterijais visapusiškai ir objektyviai nustatant visas reikšmingas aplinkybes.

15.4. Kalėjų departamento Sprendimas yra motyvuotas, pagrįstas, priimtas vadovaujantis ginčo aktualių laikotarpiu galiojusiais teisės aktais, todėl naikinti jo nėra teisinio pagrindo. Pirmosios instancijos teismas neteisingai interpretavo galiojančius teisės aktus, neatsižvelgė į Ekspertizės akte nurodytas esmines aplinkybes, todėl priėmė neteisėtą sprendimą.

15.5. Teismas spręsdamas neturtinės žalos dydžio klausimą pats atkreipė dėmesį, jog „iš esmės pareiškėjo teisių suvaržymą lėmė neteisėti Vilniaus PN administracijos pareigūnų veiksmai, tačiau pareiškėjas reikalavimo Lietuvos valstybei dėl Vilniaus PN administracijos pareigūnų veiksmų nereiškia“, bet nepasisakė, kodėl neturtinės žalos atlyginimą priteisė būtent iš Kalėjų departamento. Be to, teismo priimtame sprendime nėra nustatyti Kalėjų departamento neteisėti veiksmai, žala ir priežastinis ryšys tarp Kalėjų departamento veiksmų ir atsiradusios žalos. Atsižvelgiant į tai, nėra nė vienos iš būtinų sąlygų valstybės civilinei atsakomybei kilti, tad negali būti tenkinamas pareiškėjo reikalavimas atlyginti neturtinę žalą būtent iš Kalėjų departamento.

15.6. Atsižvelgiant į formuluojamą Europos Žmogaus Teisių Teismo ir aktualią Lietuvos Respublikos teismų praktiką bei įvertinus byloje nustatytas aplinkybes, pažeidimo pobūdį, mastą, trukmę ir intensyvumą, taip pat tai, kad administracinėje byloje nėra pateikta duomenų, jog dėl konstatuotų neteisėtų veiksmų būtų pakenkta pareiškėjo fizinei ar psichinei sveikatai, sukelti ilgalaikiai sveikatos sutrikimai, darytina išvada, kad šiuo atveju nėra pagrindo priteisti pareiškėjui neturtinės žalos atlyginimą pinigais, o pažeidimo pripažinimas laikytinas pakankama bei teisinga satisfakcija už pareiškėjo patirtą skriaudą, tai atitinka teisingumo, protingumo ir sąžiningumo kriterijus. Pats pareiškėjas neįrodė būtinos civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygos, t. y. žalos padarymo fakto – jis nepateikė objektyvių rašytinių įrodymų apie galbūt patirtą žalą. Visi pareiškėjo argumentai pagrįsti asmenine nuomone, subjektyviu aplinkybių vertinimu. Nei pareiškėjas, nei teismas nenurodė priežastinio ryšio tarp tariamos žalos ir Kalėjų departamento veiksmų.

15.7. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2020 m. sausio 19 d. pareiškėjas buvo perkeltas tolimesniam bausmės atlikimui į Vilniaus pusiaukelės namus, kur jam sudarytos palankesnės sąlygos jo emociniam stabilumui. Sukurtos kuo palankesnės sąlygos gyventi laisvėje ir integruotis į visuomenę. Jis turi žymiai daugiau palankesnių sąlygų negu būdamas pataisos namuose, todėl traktuoti, kad pareiškėjas jautė neapsakomas kančias, išgyvenimus, pažeminimą, depresiją, sumažėjusią savivertę, dirglumą ir irzlumą, nėra pagrindo.

16. Atsakovas Vilniaus PN atsiliepiamu prašo pareiškėjo apeliacinį skundą atmesti kaip nepagrįstą ir tenkinti atsakovo ir atsakovo Lietuvos valstybės atstovo Kalėjų departamento apeliacinį skundą.

17. Atsakovas nurodo, kad Vilniaus PN su pareiškėjo pateiktu apeliaciniu skundu kategoriškai nesutinka. Vilniaus PN palaiko Kalėjų departamento apeliacinį skundą, visiškai

sutinka ir pritaria apeliacinio skundo teisiniams argumentams ir motyvams. Tiek teismas, tiek ekspertas nepaneigė to fakto, kad pareiškėjas gavęs (galbūt neteisėtai) ir naudojęs kompiuterinę programą „Hard Disk Low Level Format“ pažeidė nustatytą baudmės atlikimo režimą. Kompiuterinė programa „Hard Disk Low Level Format“ galbūt ir neskirta išimtinai trinti kompiuterio darbo istorijai, tačiau tai nepaneigia argumento, kad ši programa objektyviai gali ją ištrinti, todėl disponavimas tokia programa traktuotinas kaip laisvės atėmimo baudmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimas.

18. Pareiškėjas atsiliepimu prašo atsakovo ir atsakovo atstovo Kalėjimų departamento apeliacinį skundą atmesti kaip nepagrįstą. Pareiškėjas atsiliepime nurodo, kad:

18.1. Kalėjimų departamentas per visą bylos nagrinėjimą nenurodė ir nepateikė jokių teisiškai ir objektyviai pagrįstų duomenų, kuriais remiantis teismas galėjo priimti kitokį sprendimą, kurio pageidauja Kalėjimų departamentas. Kalėjimų departamento nuogąstavimas, kad naudojant programą nebėra galimybių atsekti kompiuterio darbo istorijos ir nustatyti, ar kompiuteriu buvo prisijungta prie interneto, yra grindžiamas tik pamąstymais, prielaidomis ir pageidavimais. Visa informacija apie kompiuterio darbo istoriją yra kaupiama kompiuterio informacijos kaupiklyje (standžiajame diske) esančios operacinės sistemos sisteminiuose kataloguose, kurie nėra matomi paprastam vartotojui, tačiau šie katalogai Vilniaus PN specialistų nebuvo tikrinami. Visa kompiuterio naudojimo istorija buvo užfiksuota kompiuterio darbo istorijos kaupimo kataloguose.

18.2. Komisija 2018 m. gruodžio pabaigoje išnaginėjusi pareiškėjo prašymą dėl perkėlimo į pusiaukelės namus būtent atkreipė dėmesį ir akcentavo, kad pareiškėjui 2018 m. birželio 26 d. yra skirta drausminė nuobauda, kuri prašymo nagrinėjimo metu buvo galiojanti. Kalėjimų departamentas apeliaciniame skunde taip pat skiria daug dėmesio dėl elektroninių prietaisų neteisėto prisijungimo prie interneto, o tai pataisos įstaigose nuteistiesiems yra draudžiama, tačiau šiuo klausimu ginčas net nebuvo keliamas. Vilniaus PN administracija tikrina, ar kompiuteryje nėra įrangos, kurios pagalba būtų galima prisijungti prie interneto, taip pat kitos Apraše draudžiamos įrangos. Įsitikinus, kad kompiuteris atitinka Aprašo reikalavimus, kompiuteris buvo pažymėtas ir perduotas pareiškėjui naudotis. 2018 m. birželio 19 d. patikrinimo metu kompiuteryje nebuvo rastos sumontuotos jokios draudžiamos originalios ar kitos įrangos, skirtos prisijungimui prie interneto. Kalėjimų departamentas skunde pasisakydamas, kad pareiškėjas, naudodamasis kompiuteriu, turėjo vadovautis Aprašo 8 punkte nustatytais reikalavimais, kompiuterio programinę įrangą diegti tik licenzijuotose vietose ir turėti tai patvirtinančius įrodymus, nurodo Apraše nesantį reikalavimą.

18.3. Kalėjimų departamentas savo apeliacinį skundą grindžia tik samprotavimais ir prielaidomis, savarankiškai ir neteisėtai išplėsdamas administraciniuose norminiuose teisės aktuose nustatytus draudimus, išsako tik prielaidas ir pamąstymus dėl neva pareiškėjo padarytų teisės pažeidimų, reiškiamų kaltinimų nepagrindžia jokiais objektyviais įrodymais. Todėl darytina išvada, kad Kalėjimų departamento apeliacinis skundas yra nepagrįstas faktiniais duomenimis ir įrodymais.

19. Atsakovas ir atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Kalėjimų departamentas atsiliepimu prašo pareiškėjo apeliacinį skundą atmesti kaip nepagrįstą.

20. Kalėjimų departamentas iš esmės nurodo tuos pačius argumentus kaip ir apeliaciniame skunde.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV.

21. Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimo, kuriuo pareiškėjui skirta nuobauda – draudimas 1 mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos

parduotuvėje, 2018 m. liepos 2 d. nutarimo, kuriuo iš pareiškėjo 2 mėnesiams paimtas kompiuteris, Kalėjų departamento Sprendimo, kuriuo kaip pagrįsti patvirtinti minėti nutarimai, teisėtumo ir pagrįstumo bei neturtinės žalos atlyginimo.

22. Minėti Vilniaus PN direktoriaus nutarimai buvo priimti dėl to, kad nustatyta, jog pareiškėjui priklausančiame kompiuteryje instaliuota nuteistiesiems draudžiama naudoti programa „Hard Disk Low Level Format“, kurią naudojant negalima atsekti kompiuterio darbo istorijos, tokiu būdu pareiškėjas pažeidė BVK 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą, kuriame nustatyta nuteistųjų pareiga laikytis pataisos įstaigų tvarkos, ir Aprašo 8 punktą, kuriame, be kita ko, nustatyta, kad kompiuteriuose ir informacijos laikmenose neturi būti programinės įrangos, skirtos naikinti kompiuterio darbo istoriją.

23. Pirmosios instancijos teismas pareiškėjo skundą tenkino iš dalies – panaikino Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimą, 2018 m. liepos 2 d. nutarimą ir Kalėjų departamento Sprendimą, priteisė pareiškėjui iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kalėjų departamento, 500 Eur neturtinei žalai atlyginti, taip pat priteisė pareiškėjui iš Vilniaus PN 1 491,55 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Teismas tokį sprendimą priėmė konstatavęs, kad buvo nepagrįstai nustatyta, jog pareiškėjo kompiuteryje buvo programa, kuri būtų konkrečiai skirta kompiuterio darbo istorijai naikinti.

24. Tiek pareiškėjas, tiek atsakovas ir atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Kalėjų departamentas padavė apeliacinius skundas. Pareiškėjas apeliaciniu skundu siekia, kad jo skundo dalis dėl neturtinės žalos atlyginimo būtų tenkinta visiškai, t. y. jam būtų priteisti iš viso 2 000 Eur neturtinei žalai atlyginti, o atsakovas ir atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Kalėjų departamentas apeliaciniu skundu siekia, kad pareiškėjo skundas būtų atmetas.

25. Teisėjų kolegija, tikrindama pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą, pažymi, kad byloje nenustatytos aplinkybės, dėl kurių turėtų būti peržengtos pateiktų apeliacinių skundų ribos, bei sprendimo negaliojimo pagrindai, nurodyti ABTĮ 146 straipsnio 2 dalyje (ABTĮ 140 str. 2 d.), todėl apeliacinės instancijos teismas šią bylą apeliacine tvarka nagrinėja ir patikrina pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumą ir pagrįstumą neperžengdamas apeliacinių skundų ribų (ABTĮ 140 str. 1 d.).

26. *Dėl nepagrįstai nustatyto pareiškėjo pažeidimo.* ABTĮ 61 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jeigu administracinėje byloje kyla klausimų, reikalaujančių specialiųjų mokslo, meno, technikos ar amato srities žinių, teismas ar teisėjas skiria ekspertą arba paveda ekspertizės įstaigai atlikti ekspertizę. Pagal ABTĮ 61 straipsnio 3 dalį eksperto išvada pateikiama raštu ekspertizės akte. Šioje byloje pirmosios instancijos teismas, siekdamas išsiaiškinti, ar tikrai pareiškėjo kompiuteryje buvo programa, naikinti jo darbo istoriją, pasitelkė ekspertą, kuris atliko ekspertizę ir parengė Ekspertizės aktą. Ekspertas Ekspertizės akte nurodė, kad tyrimui pateikto nešiojamo kompiuterio standžiajame diske „Western Digital“ nėra įrašytos programos su pavadinimu „Hard Disk Low Level Format“, dėl to tolesnis tyrimas buvo atliktas su programos „Hard Disk Low Level Format“ nemokama versija „4.40“. Ekspertizės akte padaryta išvada, kad minėtos programos paskirtis yra laikmenos sektorių atlaisvinimas, laikmenos atstatymas į gamyklinius parametrus, informacijos apie laikmeną rinkimas, o gamyklinių parametrų atstatymo metu duomenys yra sunaikinami kaip laikmenoje gamyklinių parametrų atstatymo pasekmė, todėl programa nėra skirta kompiuterio darbo istorijos ar laikmenoje esančių failų naikinimui, bet visos skaitmeninės laikmenos atminties atlaisvinimui. Teisėjų kolegijos vertinimu, Ekspertizės akte aprašytos minėtos programos funkcijos nepatenka į Aprašo 8 punkte numatytus konkrečius kompiuteriuose draudžiamos naudoti programinės įrangos atvejus. Kaip nors plečiamai aiškinti Aprašo 8 punktą nėra pagrindo, kadangi jame numatyti ne vertinamojo pobūdžio kriterijai, kurios pagal konkrečios bylos aplinkybes būtų galima vienaip ar kitaip taikyti, o, kaip minėta, konkretūs draudžiamos programinės įrangos atvejai, kurių šioje byloje vertinama programa neatitinka. Taigi, remiantis Ekspertizės akte padarytomis išvadomis, kuriomis nėra pagrindo abejoti, konstatuotina, kad pareiškėjo kompiuteryje nebuvo programos, skirtos būtent naikinti kompiuterio darbo istoriją, dėl to pritartina pirmosios

instancijos teismo išvadai, kad nepagrįstai nustatyta, jog pareiškėjas pažeidė BVK 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą, kuriame, kaip minėta, nustatyta nuteistųjų pareiga laikytis pataisos įstaigų tvarkos, ir Aprašo 8 punktą, kuriame, kaip minėta, be kita ko, nustatyta, kad kompiuteriuose ir informacijos laikmenose neturi būti programinės įrangos, skirtos naikinti kompiuterio darbo istoriją. Kalėjimo departamento argumentai apie galimus kitus pareiškėjo nurodytus pažeidimus (pvz., naudojimąsi internetu) šioje byloje neturi reikšmės, nes nagrinėjamu atveju pareiškėjui nuobauda ir poveikio priemonė taikytos tik dėl minėtos nepagrįstai nustatytos aplinkybės – tariamai kompiuteryje aptiktos programos, kuri naikina kompiuterio darbo istoriją.

27. *Dėl Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimo, 2018 m. liepos 2 d. nutarimo, Kalėjimų departamento Sprendimo panaikinimo. Konstatavus, kad nepagrįstai nustatyta, jog pareiškėjas padarė BVK 110 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir Aprašo 8 punkto pažeidimą, pripažintina, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai panaikino Vilniaus PN direktoriaus 2018 m. birželio 26 d. nutarimą ir 2018 m. liepos 2 d. nutarimą bei Kalėjimų departamento Sprendimą, nes pareiškėjui nepadarius minėto pažeidimo, Vilniaus PN direktorius minėtų nutarimų neturėjo pagrindo priimti, o Kalėjimų departamentas Sprendimu šiuos nutarimus nepagrįstai patvirtino kaip teisėtus.*

28. *Dėl neturtinės žalos atlyginimo ir jo dydžio. Teisėjų kolegijos vertinimu, nagrinėjamu atveju iš esmės dėl neteisėtų Vilniaus PN veiksmų, t. y. aptartų Vilniaus PN direktoriaus nutarimų, kuriais pareiškėjui buvo skirtas draudimas 1 mėnesį apsipirkti pataisos įstaigos parduotuvėje ir iš pareiškėjo 2 mėnesiams paimtas kompiuteris, pareiškėjas patyrė tam tikrus dvasinius išgyvenimus, nepatogumus, kurie vertintini kaip pareiškėjo patirta neturtinė žala Civilinio kodekso 6.250 straipsnio 1 dalies prasme. Pripažintina, kad Kalėjimų departamentui priėmus Sprendimą panaikinti Vilniaus PN nutarimus pareiškėjas būtų patyręs mažesnę neturtinę žalą, tačiau priežastiniu ryšiu pareiškėjo patirta neturtinė žala pirmiausia yra susijusi su Vilniaus PN neteisėtais veiksmais. Pareiškėjas patirtą neturtinę žalą skunde ir grindė tiek neteisėtais Vilniaus PN nutarimais, tiek Kalėjimų departamento Sprendimu. Nors pareiškėjas neturinės žalos atlyginimą prašė priteisti tik iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kalėjimų departamento, tačiau teismas, vadovaudamasis ABTĮ 53 straipsniu (jeigu teismas, nagrinėdamas bylą, nustato, kad skunde (prašyme, pareiškime) nurodytas ne tas valstybės atstovas, jį pakeičia), turėjo teisę įtraukti atsakovo Lietuvos valstybės atstovą ir Vilniaus PN (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1054 „Dėl valstybės ir Vyriausybės atstovo teismuose nustatymo“ 3.23 punktą bylose dėl žalos atlyginimo, kai pagal įstatymus žalą privalo atlyginti valstybė, valstybei atstovauja valstybės institucijos (valstybinio administravimo subjektai), dėl kurių arba dėl kurių pareigūnų, valstybės tarnautojų ar kitų darbuotojų neteisėtų aktų atsirado žala). Visgi, teisėjų kolegijos vertinimu, šios bylos atveju nėra pagrindo naikinti skundžiamą teismo sprendimą dėl to, kad neturtinės žalos atlyginimas priteistas tik iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kalėjimų departamento, nes bet kuriuo atveju žala atlygintina iš Lietuvos valstybės, bet ne konkrečios įstaigos biudžeto, o šioje byloje proceso dalyviu buvo ir Vilniaus PN, kurie turėjo teisę išsakyti savo poziciją. Vertinant pirmosios instancijos teismo priteistą neturtinės žalos atlyginimo sumą pirmiausia pažymėtina, kad teisėjų kolegija sutinka su teismo sprendimu pareiškėjui neturtinę žalą atlyginti pinigais. Tik pažeidimo pripažinimo faktas nagrinėjamu atveju yra per maža kompensacija pareiškėjui, nepagrįstai nubaustam dėl nepadaryto pažeidimo ir dėl to patyrusiam neigiamas pasekmes. Teisėjų kolegija, įvertinusi, kad aptartais Vilniaus PN direktoriaus nutarimais pareiškėjui taikyta nuobauda ir poveikio priemonė nebuvo ilgalaikės ir sunkaus pobūdžio, o remiantis bylos duomenimis nėra pagrindo daryti išvados, kad pareiškėjas šiuo atveju būtų patyręs neturinčias termino ar ilgalaikes sunkias neigiamas pasekmes, taip pat pritaria pirmosios instancijos teismui, kad 500 Eur yra pakankama suma pareiškėjo patirtai neturtinei žalai kompensuoti, atitinka teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principus, dėl to nei didinti, ne mažinti jos nėra pagrindo.*

29. *Apeliaciniiais skundais neginčijama pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis dėl pareiškėjui priteisto bylinėjimosi išlaidų atlyginimo (nepateikiama argumentų dėl šios teismo*

sprendimo dalies nepagrįstumo), todėl apeliacinės instancijos teismas, bylą nagrinėdamas apeliacinių skundų ribose, dėl jos nepasisako.

30. Apibendrinama tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad išnagrinėjusi bylą apeliacinių skundų ribose neturi pagrindo naikinti ar keisti skundžiamą teismo sprendimą, remiantis apeliaciniuose skunduose išdėstytais argumentais. Todėl apeliaciniai skundai atmetami, o skundžiamas teismo sprendimas paliekamas nepakeistas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Pareiškėjo A. N. ir atsakovo Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos apeliacinius skundus atmesti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. balandžio 3 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai Rasa Ragulskytė-Markovienė

Ernestas Spruogis

Skirgailė Žalimienė